

Når setninger trekkes ut av sin sammenheng og man i tillegg siterer feil, får man de meninger man ønsker. I Aftenposten 3.12. kommenterer Dag Tangen mitt innlegg om Jan Brøggers tidligere kronikk og tillegger meg den mening at «Jødehat var fremmed for tysk mentalitet». Det jeg sa var at «Jødehat slik man kjenner det fra Øst-Europa var fremmed for tysk mentalitet (common sense) før Hitler». Det Tangen utelater er til overmål uthevet i mitt innlegg.

Mitt poeng var at Goldhagen/Brøggers tese om at jødehat var en særlig og manifest del tysk common sense, ikke harmonerte med at Tyskland var det land i Europa hvor jødene var best integrert før Hitler. Tangen slår derfor inn åpne dører når han påviser antisemittisme i Tyskland før Hitler. Jeg slutter meg til hans konklusjon: Antisemittismen var «universell» – ikke noe tysk fenomen!

I tredveårene bønnfalte tyske jødiske leger og handelsmenn om å få komme til Norge. De respektive norske næringsorganisasjoner satte seg bestemt imot: «Disse representanter for en fremmed kultur ville overkjøre og utkonkurrere naive nordmenn». Skal man kanskje av dette slutte noe om norsk common sense?

I sine oppramsinger av eksempler på «pogromer» i Tyskland – og bare under Hitler! – kommer Tangen til ufrivillig å understreke mitt anliggende om Tyskland som et godt land for jødene før Hitler. I andre land gikk det annerledes brutalt for seg både før og etter Hitler. I Øst-Europa ble overlevende jøder fra utryddelsesleirene myrdet i hundrevis i spontane «grasrotaksjoner» da de vendte hjem.

Sovjet, Kina, Kambodsja, Bosnia, Rwanda. Assosiasjonene gir seg selv. Heller ikke holocaust er noe tysk fenomen. Det er *omfanget* og at det skjedde i en høyt utviklet kulturnasjon i Vest-Europa som er enestående.

Demokratier går ikke til krig mot hverandre, heter det. På samme måte ser det ut til at det her også er sikkerhetsnett som hindrer at man henfaller til annen kollektiv galskap. *Styreformen* og ikke nasjonens type «mentalitet» eller «common sense» er avgjørende. Forsvinner rettsstaten og yttings- og pressefriheten, kan alt skje – hvor som helst!

JAN SVENNEBY, Fredrikstad

OK 16/12 - 96